

בס"ד. שיחת ש"פ תצא, י"ד אלול, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. הביאור בפירוש רש"י ריש פרשתנו, "כי תצא למלחמה", "במלחמת הרשות הכתוב מדבר", שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבית שביו, שהרי כבר נאמר² בשבעה אומות לא תחי' כל נשמה" (בהשוואה למ"ש בפרשה הקודמת ג"פ "כי" בנוגע למלחמה) — שבפרשתנו, אין להוכיח ש"במלחמת הרשות הכתוב מדבר" ממש"נ "כי תצא למלחמה", שפירושו "אם", דאפ"ל שהספק ד"כ"י קאי על "ושבית שביו וראית בשבי גו'", ורק בגלל "שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבית שביו, שהרי כבר נאמר בשבעה אומות לא תחי' כל נשמה", צ"ל ש"במלחמת הרשות הכתוב מדבר" (ועפ"ז משתנה הפירוש ד"כ"י תצא": "כי" (אם) — קאי על "תצא למלחמה", ו"תצא" — כפשוטו (לא במובן הרוחני³), יציאה מא"י⁴ למקום האויב);

וכן בפסוק: "כי תצא למלחמה גו' וראית גו' עם רב גו' לא תירא גו'", י"ל שהספק ד"כ"י הוא על "וראית גו'", ואין לרש"י הכרח שמדובר במלחמת הרשות, ולכן סתם רש"י;

וכן בפסוק: "כי תצור אל עיר גו'", יש לפרש שהספק ד"אם" קאי על המצור. ורק לאחר ש"מפרש" למד שפותח בשלום כו", מוכרח לפרש ש"במלחמת הרשות הכתוב מדבר";

אבל בפסוק: "כי תקרב אל עיר להלחם גו'", בהכרח לומר ש"כ"י קאי על המלחמה עצמה, ומזה מוכח ש"במלחמת הרשות הכתוב מדבר". אלא כיון שיש להוכיח מזה ששלח משה לסיחון דברי שלום שקריאה

ממקום למקום, שהרי יכול ללמוד גם במקום שבו נמצא עתה, אלא הכוונה להכנה נפשית — יציאת הנפש ממעמדה ומצבה הקודם — לצורך הלימוד.

(4) וכלשון רש"י (שופטים שם, ב): "סמוך לצאתכם מן הספר מגבול ארצכם".

(5) שופטים שם, א.

(6) שם, יט.

(7) שם, יו"ד.

(1) אף ש"כ"י תצא) למלחמה" (בפתח) הוא במקום ה' הידיעה, כמו למלחמה הידועה, שזוהי המלחמה לצורך הכניסה לארץ, שאודותה "מדבר משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו לארץ" (כלשון אדה"ז בתניא — ספכ"ה).

(2) פ' שופטים כ, טז.

(3) כמו "צא ולמד" (ראה הגש"פ עם לקוטי

טעמים ומנהגים ע' כא), שאין הכוונה ליציאה

לשלום שייכת גם במלחמת א"י — מוסיף רש"י "כמו שמפורש בענין⁸ כן תעשה לכל הערים הרחוקות גו".

ומהענינים המופלאים שבפרש"י, שמתחיל "במלחמת הרשות" ומסיים "שבמלחמת א"י כו" (ולא במלחמת חובה⁹), לרמז, שבמלחמת א"י, גם באופן שאינה חובה (כאשר אי אפשר ליישבה), "כבר נאמר לא תחי' כל נשמה", כי זוהי מצוה בפ"ע, "למען אשר לא ילמדו אתכם"¹⁰. ומ"מ, מהריבוי ד"רשבית שביו" מרבינן גם "כנענים שבתוכה אע"פ שהם מז' אומות", והחיוב ד"לא תחי' כל נשמה" הוא רק על היושבים בא"י — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 78 ואילך.

* * *

ב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה כי תצא למלחמה גו'.

* * *

ג. בהמשך להמדובר לעיל (במאמר¹¹) אודות ב' אופני העבודה, בדרך מלחמה או בדרך מנוחה — צריך להבין:

כיון שהקב"ה הוא עצם הטוב, וטבע הטוב להיטיב¹² — למה עשה ה' ככה, שבשביל העבודה בדרך מנוחה יצטרכו להמתין עד לקיום היעוד שנאמר בסיום הפרשה: "והי' בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב", ואילו עיקר העבודה היא באופן ד"כי תצא למלחמה" דוקא? ...!

ובפרטיות יותר — שבמשך "שית אלפי שנין דהוי עלמא"¹³, הנה רוב הזמן, העבודה היא בדרך מלחמה, שזהו כללות המעמד ומצב בזמן הגלות,

הן כאשר יודעים ומרגישים שנמצאים במעמד ומצב של גלות, והן כאשר אפילו לא מרגישים שנמצאים במעמד ומצב של גלות, ורק יודעים שכך כתוב בספרים... או שפלוגי צריך לומר לו שנמצא בגלות תחת אומות העולם, או (אפילו בארץ ישראל) תחת ה"אל זר אשר בקרבך"¹⁴.

ומזה מוכח, שהחיוב דמלחמת עמלק הוא לא

רק בארץ ישראל, אלא גם בכל מקום.

(10) שם, יח.

(11) פ"ג (לעיל ע' 281).

(12) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334

בהערה (ד"ה מספרי הח"ן).

(13) ר"ה לא, א. וש"נ.

(14) ראה שבת קה, ב.

(8) שם, טו.

(9) שהרי יש מלחמת חובה שאינה מלחמת

א"י, וכמו מלחמת עמלק, שאף שבסוף פרשתנו

נאמר "והי' בהניח ה' אלקיך לך גו' בארץ אשר

ה' אלקיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר

עמלק" (כפי שצוה שמואל לשאול למחות את

עמלק), הרי מסופר כבר בס"פ בשלח אודות

מלחמת יהושע עם עמלק קודם הכניסה לארץ,

ומובן, שזהו מצב גרוע יותר, כי, כאשר יודעים ומרגישים שנמצאים בגלות, אזי משתדלים לצאת מהגלות, משא"כ כאשר לא מרגישים כלל שנמצאים בגלות.

ואף שבנוגע לכללות זמן הגלות נאמר¹⁵ "ברגע קטן עזבתיך", ומיד לאחר "רגע קטן" זה, תהי' הגאולה ויקויים היעוד¹⁶ "ונגלה כבוד ה' וגו'" — הרי שיעור הזמן ד"רגע קטן" הוא רק מצד למעלה, ואילו למטה הרי זה נמשך ריבוי זמן.

וכל זה מודגש יותר בנוגע לאחינו בני הנתונים במיצר ובשב"י¹⁷, שנמצאים בתנועה שמוכנים למסור נפשם, ואעפ"כ, אין זה מועיל להם שיוכלו לקיים תומ"צ. ולדוגמא: יהודי מוכן לשלם ריבוי ממון עבור אתרוג, אבל אין לו אפשרות להשיג אתרוג, וכיו"ב בשאר עניני תומ"צ. וכמשל כ"ק מו"ח אדמו"ר, שענין המס"נ יכול להועיל רק כדי לקפוץ מלמעלה למטה, אבל כדי לקפוץ מלמטה למעלה — גם מס"נ לא תועיל...!

מצינו אמנם בדברי הפוסקים¹⁸, שכיון שמצד עצמו רוצה לקיים המצוה, ומוכן למסור נפשו, אלא שאין מניחים לו כו', הרי זה גופא נחשב לו כאילו קיים המצוה; אבל אעפ"כ, למה עשה ה' ככה, שיהיו במעמד ומצב כזה שאפילו מס"נ לא תועיל להם שיוכלו לקיים תומ"צ? ...!

אין להם לא יום ולא לילה... ולכן אי אפשר שיהי' מוחם ולבם פנוי לתורה ולתפלה, כך, שגם אופן העבודה שצריכה להיות בדרך מנוחה ושלוש, כמו קביעות עתים לתורה, היא אצלם באופן ד"במחשכים הושבני"¹⁹ לגבי האופן שצ"ל לימוד התורה מצד עצמו, ועאכו"כ לגבי אופן הלימוד בארץ ישראל, אשר על זה אמרו רז"ל²⁰ "אין תורה כתורת ארץ ישראל".

ד. אך הענין הוא — כלשון חז"ל²¹ "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע" — "שכך עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א כו"²², שדוקא עי"ז "אסתלק יקרא דקוב"ה כו"²³, החל

י"ד ששכ"ב. חו"מ ס"א. וראה גם שו"ת שבט

הקהתי ח"א סל"ב, ובספרים שנמנו שם.

(19) איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א.

(20) ב"ר פט"ז, ד.

(21) קידושין כא, ב. הובא בפרש"י פרשתנו

כא, יא.

(22) תניא רפ"ו.

(23) ראה זח"ב קכח, ב. תניא פכ"ז.

(15) ישעי' נד, ז. — הפטרת שבת זו.

(16) שם מ, ה.

(17) כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בענין זה

מתוך בכיות, ובין הדברים אמר, שנמצא כאן א'

(שחזור זה עתה מביקור ברוסיה) שידוע ומרגיש

זאת.

(18) ראה שו"ת מהר"י מברונא סע"ז.

שבות יעקב ח"ב ס"י. חת"ס או"ח סקנ"ט.

מכללות ענין העבודה בדרך מלחמה, ולא כפי שהי' "כשמחך יצירך בג"ע (ולא רק בג"ע סתם, אלא) מקדם"²⁴, קודם החטא²⁵, ועד"ז בנוגע לכללות העבודה דזמן הגלות, ובזמן הגלות גופא — במצב של מיצר ושבי' כו', וכפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בד"ה להבין ענין לקיחת אנשי חיל מבני"ל למלחמה²⁶.

זהו אמנם ענין שאינו מובן ע"פ טעם ודעת, אבל, זאת יודעים אנו, כיון שכך נאמר בתורה.

וכפי שמצינו אפילו אצל משה רבינו, תכלית שלימות החכמה (נוסף על שלימותו בענין האמונה, כמארז"ל²⁷ "פתי יאמין לכל דבר"²⁸, זה משה"), שהתורה נקראת על שמו, כמ"ש²⁹ "זכרו תורת משה עבדי", שכאשר ראה מה שאירע לרבי עקיבא [עליו נאמר בנוגע לעשרה הרוגי מלכות (בגלל עשרת השבטים שמכרו את יוסף) ש"בא במקום השכינה"³⁰], וטען "רבש"ע, זו תורה וזו שכרה", לא היתה אפשרות להסביר לו ע"פ טו"ד, אלא "אמר³¹ לו שתוק כך עלה במחשבה לפניי"!

ה. אמנם, איתא בזהר³² בנוגע לאלו שסבלו מפגימת (מיעוט) הלבנה, שהם יזכו לראות בשמחתה, ע"ד מארז"ל³³ "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה",

ועד"ז בנדרו"ד, שאלו שהיו במיצר ובשבי' כו', הם יהיו הראשונים שיזכו לצאת מהגלות, בביאת משיח צדקנו, עליו נאמר³⁴ "עלה הפורץ לפנייהם גו' וה' בראשם".

* * *

ו. הביאור בפירוש רש"י סוף פרשתנו, "תמחה את זכר עמלק", "מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק משור ועד שה³⁵", שלא יהא שם עמלק נזכר אפילו על הבהמה, לומר בהמה זו משל עמלק היתה" — שהציווי אינו על מחיית זכרון עמלק ממחשבת האדם (שענין

א. שמור"ר פ"ל, ד. וש"נ.	24) נוסח ברכת אירוסין ונישואין.
30) לקוטי הש"ס להאריז"ל סוף ברכות.	25) ראה גם תו"מ חל"ה ס"ע 189 ואילך.
וראה גם תו"מ חל"ג ריש ע' 406. וש"נ.	וש"נ.
31) מנחות כט, ב.	26) מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' רסג
32) ראה זח"א קפא, א.	ואילך. וש"נ.
33) תענית ל, ב. וש"נ.	27) שמור"ר פ"ג, א.
34) מיכה ב, יג.	28) משלי יד, טו.
35) שמואל-א טו, ג.	29) מלאכי ג, כב. וראה מכילתא בשלח טו,

זה יכול לעשות רק הקב"ה³⁶), אלא למחות כל הדברים שמזכירים שמו של עמלק (שע"ז ישכח סו"ס זכרון עמלק גם ממחשבת האדם) — בעלי חיים דוקא (נוסף על "אשה .. יונק", שלולי זאת הי' מקום לומר ש"החיו לכם"³⁷, כבמלחמת מדין³⁸), שבהם אי אפשר לעשות שינוי גמור שלא ישאר רושם של בעליהם הקודם ("לומר בהמה זו משל עמלק היתה"), משא"כ בדומם³⁹, מספיק שינוי באופן שלא יזכיר שם עמלק, ועד שע"י שינוי הרשות — שאז אפשר⁴⁰ לשנותם — לא נקרא עליהם שם בעליהם הקודם.

ועפ"ז מובן בפשש"מ איך קיבלה אסתר את בית המן⁴¹, כי לאחרי שנכנס לרשותה, לא נקרא עוד "בית המן". וזהו מ"ש במדרש⁴² "מחה אמחה .. אפילו מעל העצים ומעל האבנים", ולא העצים והאבנים עצמם (ואדרכה: מנהג לכתוב שמו על עצים ואבנים, כשביל למחות זכרו⁴³).

ובפנימיות הענינים, שפעולת עמלק יכולה להיות רק בענין המדות, אבל לא בבחי' דומם, שזוהי העבודה דקבלת-עול —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקר"ש חי"ד ע' 86 ואילך.

40) וע"ד שמצינו במשנה (פרה פ"ח מ"ט) שנהרות המכזבים אחת לשבוע פסולים לקידוש מי חטאת, לפי שאינם "מים חיים" — דאף שעתה נובעים הם, מ"מ, כיון שעומדים ליפסק, הנה כבר עתה אינם נחשבים "מים חיים".

41) אסתר ח, ז.

42) הובא בב"י אור"ח סתר"צ (ד"ה כתב הא"ח).

43) וע"ד שמצינו בהלכות שבת (שבת קה, ב (במשנה)), שאף שמקלקל פטור, הנה מקלקל על מנת לתקן חייב — לא רק על התיקון, אלא גם על הקלקול, שלהיותו בשביל לתקן, ה"ז חשיב תיקון. ועד"ז בנוגע לכתובת שם המן בשביל מחייתו.

36) ולכן, לא הוצרך רש"י לפרש מאומה בפסוק "מחה אמחה" שבפ' בשלח (שלפני פרשתנו, שלכן אי אפשר לומר ששם סמך על פירושו בפרשתנו), כיון ששם מדובר אודות מחיית זכר עמלק ע"י הקב"ה, כי, "ה' נתן וה' לקח" (איוב א, כא), וכשם שיצרו, כך ביכלתו למחות את זכרו ממחשבת האדם.

37) מטות לא, יח.

38) ועד"ז בהתחלת פרשתנו בנוגע לאשת יפת תואר, שאין חיוב להרגה.

39) להעיר מחילוקי הדעות במדרש (ב"ר פכ"ו, ו) בנוגע לעונש המבול — "אין לך שהוא מתחייב .. אלא אדם", "אפילו זאב וכלב", או "אפילו מקל אפילו רצועה".